

Statement President Bouterse op de Openbare Vergadering van DNA dd. 30 november 2015

Mw. de Voorzitter,

Na de koersaanpassing van onze Surinaamse Dollar dd. 19 november jl., is er een sfeer van onzekerheid bij onze bevolking ontstaan. Dit is natuurlijk te begrijpen. Mensen willen terecht weten wat er precies aan het gebeuren is en waar zij aan toe zijn. Mensen worden in zulke situaties ongeduldig en kijken uit naar wat er komen zal en hoe het leven verder er zal uitzien. Het is om deze reden, Mw. de Voorzitter, dat de Regering zich tot u gewend heeft met het verzoek een speciaal aan deze bijzondere situatie gewijde openbare vergadering van uw Geacht College uit te schrijven, opdat de Regering in de gelegenheid gesteld wordt uw College te informeren en via u ook het volk kan informeren.

Mw. de Voorzitter,

Ik neem de vrijheid u allereerst in dit verband terug te voeren naar de recente ontwikkelingen die geleid hebben tot de huidige situatie. Kernachtig kan de situatie worden belicht door aan te geven dat ons land is geconfronteerd met de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis, die sinds 2008 heerst. Heeft Suriname zich tot circa eind 2013 redelijk staande kunnen houden te midden van deze wereldcrisis, in de loop van 2014 begonnen de tekenen van de wereld financiële crisis zich steeds scherper af te tekenen in onze economie.

Onze Staatsinkomsten bereikten toen al een dusdanig laag niveau, dat deze ontoereikend werden om onze toenemende noodzakelijke Staatsuitgaven te kunnen dekken.

De kelderende prijzen op de wereldmarkt van onze exportproducten, te weten aluinaarde, goud en olie, begonnen gaten te slaan in onze Staatsinkomsten en deze bereikten dus een dieptepunt rond augustus van dit jaar.

Hiermee, Mw. de Voorzitter, is in vogelvlucht het wezen van de actuele problematiek weergegeven.

Naar aanleiding van deze problematiek zal de Regering concrete ondersteunende maatregelen aan u presenteren. Dit pakket aan maatregelen valt uit een in:

1. sociale zekerheid gevende en beschermende maatregelen;
2. productie bevorderende maatregelen;
3. inkomsten verhogende maatregelen;
4. uitgaven beperkende maatregelen.

Mw. de Voorzitter,

Kortom, Suriname ondergaat momenteel een ernstige betalingsbalansverstoring. De internationale prijzen voor onze voornaamste exporten bleven laag, terwijl de internationale reserves en overheidsinkomsten sterk zijn uitgehold. De ongunstige vooruitzichten houden aan tot circa 2017 en vormen een bedreiging voor de economische groei en het welzijn van brede groepen in de samenleving. Een geïntegreerd pakket van maatregelen is dan ook dringend nodig om de crisis het hoofd te kunnen bieden. Voordat ik tot de presentatie van genoemde maatregelen over ga wil ik eerst kort in gaan op de problematiek van de koersaanpassing.

Mw. de Voorzitter,

De wisselkoersaanpassing met 20% zal de waarde van de Surinaamse dollar brengen op het niveau van de gemiddelde marktbeveging in de afgelopen weken, uitgezonderd het speculatieve element. De overheid treft verdere geëigende maatregelen die het vertrouwen in de SRD zullen herstellen, maar zij zal ook optreden tegen actoren die het speculatief handelen aanzwengelen of aanmoedigen.

De overheid blijft op het pad van stimulans van economische groei en bescherming van werkgelegenheid en inkomensgroei voor de bevolking. Hiertoe heeft zij reeds een bestaand pact en overlegstructuren met binnenlandse stakeholders zoals de werknemers en werkgevers organisaties. Ook andere actoren, zoals de financiële instellingen die het proces van stabilisatie en groei willen ondersteunen, zijn betrokken en zullen nauw samenwerken met de monetaire autoriteiten.

Het doel van economische groei en de weerbaarheid van de samenleving mag nooit uit het oog verloren raken. Dit is voor de overheid essentieel en blijft op de agenda en wordt in alle fasen van het stabiliteitsprogramma uitgevoerd.

Mw. de Voorzitter,

De Centrale Bank heeft recentelijk de wisselkoers aangepast aangezien de vraag- en aanbodverhoudingen op de lokale valutamarkt uit evenwicht waren geraakt.

Hiervoor is allereerst een structurele oorzaak aan te wijzen. De Surinaamse economie is getroffen door de ernstige mondiale grondstofprijzen crisis, die overal ter wereld de grondstoffen exporteurs zwaar heeft geraakt. Zo bedroegen in de eerste drie kwartalen van 2015 onze exportopbrengsten US\$665 miljoen minder dan in dezelfde periode in 2012: een afname van 45 procent! De Staatsinkomsten uit goud en olie waren zelfs US\$292 miljoen of 80 procent minder!

Experts verwachten niet binnenkort een opleving van de prijzen. Dit betekent dat op langere termijn wij onze exporten moeten diversifiëren, om zo meer te kunnen verdienen en het welzijnsniveau op peil te kunnen houden.

Een tweede oorzaak voor de verstoring op de valutamarkt waren de hoge uitgaven van de overheid wat veel geld in omloop bracht. Hierop hebben de autoriteiten inmiddels hard ingegrepen. Het overheidstekort voor 2016 bedraagt 2,4% terwijl de effecten van de inkomstenverhogende maatregelen zichtbaar zullen komen. Ook is het kasreservepercentage verhoogd van 30% tot 35% wat beperkend werkt op het uitlenen van geld bij het bankwezen.

Ten derde spelen factoren van speculatie en winstbejag. Een oneigenlijke vraag naar valuta wordt uitgeoefend door hen die azen op winsten uit koersverschillen. De autoriteiten pakken dit aan door toezicht en naleving van regelgeving streng toe te passen. Bij overtreding wordt tot sluiting overgegaan en herhaalde overtreding zal leiden tot intrekking van de vergunning.

De autoriteiten hebben geruime tijd getracht de koers te verdedigen en de economie via allocaties te kunnen voorzien van de benodigde deviezen voor essentiële sectoren en doelen. Het mechanisme van interventies werd via zowel de banken als de cambio's ingezet. Het doel is om productie inputs en basis consumptiegoederen veilig te stellen en tevens prijsstijgingen te voorkomen.

Vanwege de verslechtering van het externe klimaat werd het interveniëren echter steeds moeilijker.

De autoriteiten hadden daarom ten slotte geen andere keuze dan de koersaanpassing te plegen. De koersaanpassing zal immers de importen afremmen en onze externe concurrentiepositie verbeteren, wat de druk op de internationale reserves zal verlichten.

De koersaanpassing is 20%. Hiermee zijn we bij verre na niet het enige primaire producten exportland dat een dergelijke aanpassing heeft moeten

doorstaan. In Brazilië bijvoorbeeld deprecieerde de real met meer dan 60%, terwijl de Colombiaanse peso met bijna 66% gemiddeld deprecieerde.

Mw. de Voorzitter,

Het valt niet te ontkennen, dat wij door moeilijke tijden gaan en dat wij er niet aan ontkomen, om populair gezegd, de tering naar de nering te zetten. Wij zullen orde op zaken moeten stellen, wij zullen onze economie efficiënt moeten maken, wij zullen om kort te gaan, onze uitgaven moeten afstemmen op onze inkomsten: wij zullen niet meer kunnen uitgeven dan wat wij verdienen. Wij zullen onze uitgaven moeten verminderen en onze inkomsten moeten verhogen, willen wij uit deze impasse komen. Dit is vandaag de uitdaging aan ons allen. Om kort te gaan, Mw. de Voorzitter, kan ik u informeren, dat zijdens de Regering inmiddels noodzakelijke ingrepen in eerste fase plaats hebben gevonden ter verhoging van de inkomsten van de Staat en ter vermindering van de uitgaven van de Staat. De Regering zal in deze met name prioriteit geven aan herstel van het macro-economisch evenwicht om daarmee een gezonde basis te leggen voor duurzame economische groei. De recent hierbij getroffen maatregelen betreffen de solidariteitsheffing op brandstof en de afbouw van subsidies op elektriciteit en water met tegelijkertijd de doorvoering van tariefsverhoging bij de EBS en de SWM. Deze maatregelen zullen naast de efficiëntie van de overheidsfinanciën, ook de basis leggen voor de cost efficiency bij nutsbedrijven. Door het verlagen van subsidieverlening op elektriciteit en water, ontstaat er ruimte om een effectief systeem van overheidssubsidies aan speciale doelgroepen op te zetten, waardoor subsidies terecht komen bij degenen die deze werkelijk behoeven.

Mw. de Voorzitter,

Bij het doorvoeren van een efficiency en dus bezuinigings- en reorganisatieprogramma ter versterking van de economie, dienen

geïntegreerd hiermee sociale beschermings- en productie stimulerende maatregelen getroffen te worden. In de afgelopen weken is er veel aandacht door de Regering gegeven aan de inkomstenverhogende en uitgaven beperkende maatregelen van de Regering en deze hebben de nodige bekendheid gekregen en hun uitwerking gehad bij de overheid en de samenleving. Evenwel, Mw. de Voorzitter, heeft de Regering niet stil gezeten en heeft zij integraal in dit programma de aspecten van stimulering van economische groei en van sociale bescherming van maatschappelijk kwetsbare groepen, opgenomen.

Mag ik benadrukken, Mw. de Voorzitter, dat bij lasten verzwarende maatregelen, de Regering consequent het principe heeft gehuldigd dat de breedste schouders de zwaarste lasten zullen dragen, eenvoudig gezegd, zij die meer verdienen, zullen ook meer moeten betalen.

Met betrekking tot het aspect van sociale bescherming kan ik hierbij tevens de volgende zaken aan uw geacht College voorhouden.

- 1) De Basis Zorg Verzekering van 2014 is ongetwijfeld een historische verdienste van groot formaat ten faveure van geheel ons volk. Ik wil zelfs opmerken dat het onethisch is om deze de grote waarde van de Basis Zorg Verzekering, zijnde een pilaar van bevrijding van ons volk in ons soeverein Suriname, op welke wijze dan ook te willen bagatelliseren. Wel zijn er zaken in de gecompliceerde wetgeving terzake, die zich lenen voor herziening en verbetering, zodat deze wet verder wordt versterkt en zij nog meer aan haar doelen voor de samenleving zal kunnen voldoen. Wij zullen deze Wet Basiszorg Verzekering, Mw. de Voorzitter, in deze zin ter evaluatie aan uw College voorleggen, zodat versterkende correcties ten voordele van het volk hierin kunnen worden aangebracht. Deze wet moet in haar essentie naar het volk toe van bevrijdende aard zijn en blijven Het mag niet zo

zijn dat deze Basis Wet ter verzekering tegen ziektekosten van ons volk, leidt tot buitensporige verdiensten voor zorgaanbieders alswel voor zorgverzekeraars, terwijl het volk gebukt gaat onder de hoge premies. Het mag niet zo zijn dat chronische en dure ziektes, waaronder laag frequente aandoeningen, niet in het dekkingspakket zijn opgenomen. Deze moeten worden opgenomen in het pakket en de premies moeten betaalbaar worden gemaakt voor allen, Mw. de Voorzitter. Deze en andere wijzigingsvoorstellen in deze Wet zullen binnen een maand aan uw Geacht College ter behandeling worden voorgelegd.

- 2) Via het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting zullen financiële ondersteuning worden gegeven aan de allerarmsten en wel aan hun die geen arbeidsinkomen hebben. Het gaat om een groep, waarin ook de mensen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking zijn, van landelijk circa 7000 gezinnen/ individuele personen. Het gaat in deze om een maandelijkse ondersteuning van circa Srd.100,- die door de overheid ter beschikking wordt gesteld aan deze kwetsbare gezinnen voor de aankoop van basisgoederen. Hierbij zal de cliënt maandelijks zelf een keuze van 18 basisgoederen kunnen maken welke zijn/haar gezin nodig heeft, uit een ruimer pakket aan goederen dat wordt aangeboden. Door deze zelf-keuze is het pakket gezinsgericht. In het verre binnenland, zullen de structuren van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling hiervoor ingezet worden. Deze ondersteuning gaat in voor de kerst en zal driemaandelijks worden geëvalueerd op haar functioneren en haar noodzakelijkheid.
- 3) De Na-Schoolse Opvang (NSO) kan zondermeer worden gezien als een onuitwisbare maatschappelijke verworvenheid van Suriname. Meer dan 80.000 leerlingen hebben hier gedurende circa drie jaar goed gebruik van kunnen maken. Ook de ouders hebben hun maatschappelijke

voordelen hieraan gehad, doordat zij hierdoor hun andere maatschappelijke verplichtingen voor hun gezin en voor de samenleving hebben kunnen nakomen. Nu na evaluatie is gebleken dat dit project te duur was opgezet, maar tegelijkertijd onmisbaar is voor de sociale groei en ontwikkeling van onze samenleving, in het bijzonder van onze kinderen, heeft de Regering besloten, dat de NSO zeker weer zal worden opgevat. Vooruitlopend hierop heeft de Regering besloten per januari 2016 alvast gefaseerd te starten met Schoolvoeding.

- 4) Na evaluatie van de elektriciteitstarieven, heeft de Regering kunnen constateren dat gezinnen die met hun verbruik tot de midden groep kunnen worden gerekend, relatief zwaarder worden belast dan groepen die een hoger verbruik hebben.

De regering heeft in studie of door een verschuiving in de tariefschijven van de EBS, zo snel mogelijk verlichting gebracht kan worden voor deze middenklasse.

Als hulp aan circa 30.000 huishoudens, zal de Regering in januari 2016 starten met de distributie van 120.000 led-lampen, die geschonken waren door Venezuela. Met deze ingreep, zal het stroomverbruik door het van LED lampen aanmerkelijk verminderd zijn, terwijl ook gezinnen hierdoor minder verbruiken en minder stroom zullen hoeven te betalen.

- 5) Omdat de viering van Bigi Sma Dey dit jaar niet heeft plaats gevonden en de Regering het wel belangrijk acht dat onze senioren kunnen recreëren, heeft zij besloten elke senioren burger in deze tegemoet te komen met een eenmalige uitkering van Srd.50,- uit te betalen vóór Kerst dit jaar. Hiermee worden onze senioren in de gelegenheid gesteld om zelf in klein verband , BigiSma Dey te vieren.

- 6) De Regering heeft besloten in deze Regeerperiode ten behoeve van de meest kwetsbaren van onze samenleving en voor mensen met een beperking, landelijk zogenoemde sociale woningen te bouwen en wel gemiddeld 200 sociale woningen per jaar, te beginnen in 2016. Daarnaast zullen sociaal zwakkeren in bestaande overheids-woningbouwprojecten na onderzoek, kwijtgescholden worden van opgelopen huur- en/of aflossingsachterstanden. In januari 2016 zal het onderzoek hiernaar van start gaan.

- 7) In de achter ons liggende jaren heeft de Staat (het Ministerie van ROGB) voor het eerst rond de 20.000 kavels verdeeld. De regering zal in het kader van de Wet Huisvestings Authority een Woningbouw Fonds instellen, na verkregen goedkeuring hiertoe van uw Geacht College, zodat Surinamers die grond hebben gehad in staat zullen worden gesteld hun huis te bouwen uit te verstrekken hypotheke, met gunstige leningsvoorwaarden, uit dit Fonds. Dit Fonds zal zijn middelen verkrijgen uit ons nationaal budget, uit terugbetaling van uitgezette leningen en uit buitenlandse Fondsen.

- 8) Het onderwijs zal toegankelijk moeten blijven voor iedereen. Het is te verwachten dat meer studenten in aanmerking zullen willen komen voor geldelijke tegemoetkoming. De Regering zal het Studietoelagen Fonds daarom voor het nieuwe schooljaar verruimen. Voor wat betreft de Studiefinanciering mag bij deze bekend gemaakt worden dat er naast de huidige 900 studenten die hier gebruik van maken er nog steeds ruimte is voor nog eens 600 studenten die gebruikt kunnen maken van deze voorziening.

- 9) Verder kan bekend gemaakt worden dat de regering is bezig na te gaan hoe de dienstverlening door middel van schoolvervoer, verbeterd kan worden.
- 10) De Regering zal door middel van te nemen maatregelen ervoor zorgen dat tarieven voor openbaar busvervoer voor de passagiers niet verhoogd zullen worden. Achterstallige betalingen aan bushouders die het transport voor de overheid verzorgen, zullen in januari 2016 uitbetaald worden. Voor wat betreft boot- en bus transport zal de regering er naar toe werken dat dit transport voor geïdentificeerde kwetsbare groepen, bereikbaar wordt gemaakt.
- 11) De Regering zal landelijk de controle op prijzen en kwaliteit van vooral eerste levensbehoeften, maar ook van de overige goederen en diensten, opvoeren. De werking van het prijsvormingsmechanisme, zal goed in de gaten worden gehouden. Hierbij zullen alle schakels in de keten van import, opslag, distributie en verkoop van goederen in beschouwing worden genomen. Er zal worden samengewerkt met de verschillende stakeholders zoals winkeliers, importeurs, douane, scheepvaartmaatschappijen en havenautoriteiten. Monopolyvorming en prijsopdrijving zullen niet worden getolereerd.
- 12) De beschikbaarheid van brandstof tegen de vastgestelde pompprijs zal worden gegarandeerd. Dit geldt ook voor het binnenland.

De Regering, Mw. de Voorzitter, is vastberaden bij de noodzakelijke reorganisatie en modernisering van onze totale economie, zich te houden aan datgene dat zij vastgelegd heeft in haar Jaarrede van 2016, uitgesproken op 30 september 2015 in uw Geacht College, luidende en ik citeer vanuit pagina 7, laatste alinea: “Laat mij allereerst en duidelijk stellen en vaststellen,

Mevrouw de Voorzitter, dat onder alle omstandigheden, de bestaansgaranties van ons volk niet mogen en niet zullen worden uitgehold. Onze sociale beschermingspolitiek zal onverkort worden voortgezet.” Einde citaat. Mevrouw de Voorzitter, met de vernieuwing van onze economie, zal ook de vernieuwing van onze sociale orde, en wel te verstaan, de sociale verzelfstandiging, bevordering van de sociale emancipatie en van duurzame integratie en werkelijke vooruitgang van ons volk, gelijke tred moeten houden met economische en technologische vernieuwing.

Mw. de Voorzitter,

Mag ik, alvorens over te gaan tot het doen van een greep uit de productie bevorderende maatregelen, u eerst voorhouden dat het tot nu toe geen enkele regering voor én na de onafhankelijkheid is gelukt om de eenzijdige afhankelijkheid van onze economie van de mijnbouw te doorbreken. Het is geen enkele regering gelukt onze economie een meervoudige basis te geven met de agrarische sectoren, de toeristische sector, de dienstensector, naast de mijnbouw, als pilaren. Alleen in de tachtiger jaren is er een serieuze poging ondernomen om onze economie voornamelijk te stoelen op eigen nationale natuurlijke rijkdommen en hulpbronnen, de zogenoemde resource based ontwikkeling. Helaas is deze serieuze poging door toen bestaande nationale tegenstellingen in zienswijzen, te gronde gegaan.

Het ontbreken van deze meervoudige basis van onze economie, maakt dat wij in de crisis van vandaag, door dit dal moeten gaan. Wij moeten dus de handen in elkaar slaan en samen deze nationale opgave van het differentiëren van onze economie tot realisatie brengen, als structurele bescherming en preventie tegen elke crisis.

Met betrekking tot het aspect van de stimuleringsmaatregelen ter facilitering en bevordering van productie en economische bedrijvigheid, mag ik de volgende zaken aan u voorhouden.

1. Instelling van een **OndernemersStartfonds** in samenwerking met een financiële instelling; dit fonds zal de noodzakelijke toegang tot kapitaal en technische assistentie voor m.n. startende ondernemers verruimen, evenals financiering van noodzakelijke doorstart van kleine en middelgrote bedrijven. Het fonds groot 10 miljoen SRD. zal ultimo januari 2016 operationeel zijn. Het fonds zal een revolverend karakter hebben en de regelingen van rente, onderpand en aflossing zullen bijzonder soepel zijn (4-7%). Hierdoor wordt de periode overbrugd waarin met name startende ondernemers zonder onroerendgoed makkelijker aan werkkapitaal kunnen komen. In de komende weken wordt de laatste hand gelegd aan het institutioneel kader en zullen oproeping en selectie van bedrijven plaats vinden. Beoogd wordt om jongondernemerschap te stimuleren terwijl ook innovatieve ondernemingen makkelijker aan bedrijfskapitaal zullen komen. Door een technisch en financieel begeleidingstraject voor de begunstigde ondernemers wordt zo de faalkans verkleind en de efficiëntie verhoogd.
2. Het opzetten van Opkoopcentrales die vraag en aanbod bijeen kunnen brengen, zowel op lokale als op de internationale markt. De belemmering van productie op te kleine schaal, gebrek aan afzet, transport en verwerkingscapaciteit, zal door clustering van de productiecapaciteit en de output, worden gecombineerd om de afzet op grotere schaal mogelijk te maken en afzetmarkten te vinden. Bedrijven aan zowel de aanbod als de vraagzijde zullen worden uitgenodigd te participeren in dergelijke Opkoopcentrales. Reeds is van start gegaan met producenten van pinda's.

3. Herzien van de vrijstelling van invoerrechten voor productiemiddelen. Hiermee wordt beoogd de productie van met name micro en middelgrote ondernemingen te stimuleren en zelfwerkzaamheid te bevorderen. Tevens wordt hiermee een verhoging van het technologisch niveau van de productie van goederen en diensten bevorderd.
4. Het onmiddellijk verbeteren van de scheepvaartmogelijkheden voor internationale handel door middel van het uitbaggeren van rivieren, te beginnen per januari 2016 met de Nickerie-rivier.
5. Het ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij voert thans ook een beleid uit waarbij er gestreefd wordt naar grotere participatie van vrouwen in vooral rurale gebieden. Behalve dat er door de vrouwen gezorgd kan worden voor een inkomen binnen het huishouden wordt er ook de nadruk gelet op de emancipatie en participatie van de vrouw. Vooral internationale organisaties zoals de VN, FAO, IICA ondersteunen de participatie van vrouwen in de agrarische sector.
6. Tijdens de gehouden 'Caribbean Week of Agriculture (CWA)' in oktober 2014 in Suriname, heeft Suriname een goede indruk gemaakt op de landen in onze regio wat het agrarisch gebeuren betreft. Suriname heeft bewezen een voorsprong te hebben in vergelijking met andere landen in de regio, in het bijzonder op het gebied van gezinslandbouw. Deze vorm van landbouw wordt goed gestimuleerd door LVV. Gezinslandbouw kan aangemerkt worden als te zijn micro agro bedrijven die de potentie hebben om uit te kunnen groeien naar succesvolle agro ondernemers. Een zeer belangrijk punt waarom deze vorm wordt gekoesterd is de eenheid en saamhorigheid binnen het gezin die hierbij ook gestimuleerd.

7. Al enkele jaren is het ministerie bezig om op enkele lagere scholen het schooltuinen projecten uit te voeren. De gedachte in deze is om de kinderen op spelenderwijze kennis te laten maken met de landbouw en hun al op jonge leeftijd te interesseren voor de agrarische sector. Dit project heeft meer een sociaal educatieve impact op de kinderen. De regering ziet het als een belangrijke taak om te investeren in jongeren, op een wijze dat betrokkenheid brengt met produceren in het algemeen en productie in de agrarische sector in het bijzonder.
8. Ontheffing van betaling van ontsluitingskosten voor ondernemers met projecten die beogen te investeren
9. Kwijtschelding van rente op oude schulden voor agrarische producenten (tenzij blijkt dat leningen oneigenlijk zijn aangewend)

Mevrouw de voorzitter,

De huidige sociale beschermings- en productie stimulerende maatregelen zijn overwegend acute maatregelen met een overgangskarakter die genomen moeten worden, vanwege de bijzondere omstandigheden waarin wij zijn komen te verkeren, om ons nu, in deze overgang naar beter, te ondersteunen. Structurele maatregelen om onze economie duurzaam om te vormen zijn in studie en voorbereiding tot implementatie en zullen in deze regeerperiode vanaf de komende begrotingsbehandeling, mede naar voren worden gebracht.

De inkomsten verhogende en uitgave beperkende maatregelen welke moeten leiden tot efficiënte organisatie van de overheid en de economie als geheel, zullen zodanig worden genomen dat het solidariteitsprincipe van de breedte schouders de zwaarste lasten zullen dragen, consequent in deze wordt toegepast.

Enkele uitgave beperkende maatregelen zullen binnen korte tijd zijn:

1. communicatie kosten verlagen / minimaliseren;
2. huren van overheidspanden afbouwen;
3. inkoop, levering en distributie van de Overheid centraliseren;
4. aantal dienstvoertuigen en brandstof verbruik drastisch verminderen.

De sociale beschermings- en productie stimulerende maatregelen zullen steeds sluitstuk zijn in deze. Voor de verder behandeling van de inkomsten verhogende en uitgave beperkende maatregelen verwijzen wij naar de aanstaande begrotingsbehandeling.

Ik dank U